Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, 1. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštnine proste.

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30·—, za pol leta K 15·—, za četrt leta K 7·50, za mesec K 2·50. Za Nemčijo celo leto K 33·60, za ostalo tujino in Ameriko K 42·—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 5. V Ljubljani, pondeljek dne 7. januarja 1918. Leto II.

Mirovna pogajanja z Rusijo.

V soboto bi se morala pogajanja v Brest-Litovsku nadaljevati. Ruska vlada je predlagala, da se nadaljujejo pogajanja v kakem nevtralnem kraju ter izjavila, da se ne strinja s predlogom centralnih držav glede na samoodločevanje Litavske, Kurske in Poljske ob ponujanih pogojih, ker treba, da res odločuje narod svobodno, ne pod vodstvom tujih oblasti in ne samo plemstvo. Če se ne vrši glasovanje popolnoma svobodno, ne pride do izraza želja narodov, zlasti ker bi vsaka tuje oblast ovirala pravi izraz volje s cenzuro in omejevanjem svobode zborovanja. Nesporazum se torej ne tiče le kraja, kje naj se vrše mirovna pogajanja, marveč tudi načelnega vprašanja. Vojni hujskači v Londonu in Parizu bodo ta dogodek pozdravljali z radostjo.

Ruska vlada se nadeja, da bi mirovna pogajanja v nevtralnem kraju bolj pospeševala splošni mir, centralne države, pa se izgovarjajo na tehniške težkoče in se boje, da bi diplomati sporazuma vplivali na rusko delegacijo. Razlike v naziranju so sicer za obe stranki opravičljivi, toda da bi bile povod za pretrganje pogajanj, ne more nihče trditi. Kraj je postranskega pomena in pri vsaki pogodbi se stranke najprej dogovore, kje se snidejo na pogajanja. Diktirati tak kraj posamezna stranka ne more, pač pa se lahko določi v prijateljskem porazumljenju. In če bi se pogajanja pretrgala zaradi tega vprašanja, potem bo to le potrdilo naziranje v sporazumu, da mirovne izjave osrednjih držav niso bile odkritosrčne ter bodo prav izvrstno orožje za hujskanje proti centralnim državam in za nadaljevanje vojne.

Glede Litavske, Kurske in Poljske je ruska vlada izjavila, da si jih ne lasti, če se odločijo za drugačno pripadnost. Centralne države si pa laste do teh dežel nekako pravico, ker hočejo, da se izvrši samoodločevanje narodov pod njihovim vodstvom. To vprašanje je mnogo važneje nego prvo. A kljub temu tudi to vprašanje ni tako, da bi ga ne bilo mogoče rešiti v zmislu že podanih izjav grofov Czernina in Hertlinga. V nemškem državnem svetu so konservativci in vsenemci odobravali stališče Nemčije, dočim so druge stranke socialni demokrati (s. David) in liberalci odločno nastopali za mir. Če se bo nemška vlada postavila na to stališče, potem ni dvoma, da se mirovna pogajanja prerušijo in nobenega dvoma o tem, da se nemška vlada ne upa ali noče upreti vojnim hujskačem in ugladiti pot miru v zmislu svojih izjav.

Kljub neprijaznemu odgovoru centralnih držav je izjavila ruska vlada brzojavno, da se hoče dalje pogajati. V Brest-Litovsk pride ljudski komisar za zunanje stvari, Trockij sam. To je dokaz, da je namen ruske vlade resen. In če ostanejo osrednje države na stališču svojih izjav, ni nobenega dvoma, da pride vsaj do posebnega miru z Rusijo.

Moment je silno važen. Na eni strani izjave osrednjih vlad, na drugi strani predlogi ruske vlade, ki se domala ujemajo s stališčem zlasti grofa Czernina; in sedaj kratka odklonitev v izjavah utemeljenih predlogov ruske vlade. Bližnja bodočnost bo pokazala, kako velika je odgovornost v tem trenutku, ko gre za mir in za nadaljevanje vojne. Če centralne države odklonijo pod vplivom agrarcev in težke industrije iz malenkostnih razlogov mir, bodo postavile vse izjave Czerninove, ki so bile vsaj po mnenju javnosti iskrene, na laž, in narodi ter politiki sporazuma bodo s popolno pravico hujskali proti Evropi, češ, da nje izjave in predlogi niso bili odkritosrčni. Kakšne posledice utegne imeti to, kdaj se potem konča vojna, o tem ne more biti nobenega dvoma.

Važno se nam pa zdi tudi ravnanje ruske vlade, ki kljub odklonitvi navedenih predlogov ne preneha s pogajanji. Ruska vlada želi mir, pošten mir in ne opusti te misli, dokler je še kaj nade nanj. Pogajanja pa imajo tudi diplomatično ozadje. Ruska vlada hoče dokazati svetu s svojo vztrajnostjo na pogajanjih stališče centralnih držav in svoje; zato bo pa uspeh teh pogajanj eminentno važen. Kdor bo uspeh teh pogajanj eminentno važen. Kdor bo onemogočil mir s tem, da ne bo priznal tega, kar je splošna zahteva, proti temu se bo obrnil ves svet — ne le imperialistični kapitalisti nego tudi narodi — ker po njihovem mnenju drugega izhoda ni.

S tega stališča je mir z Rusijo tako važna stvar, da smemo biti trdno uverjeni, da diplomati ne prezro trenutka, ki odloča o bližnjem miru in o še dolgotrajnejši vojni. Svet je izmučen! Narodi izumirajo, trpljenje je le vprašanje časa.

Odgovor

ljubljanskemu županu in nositelju narodno-napredne in svobodomiselne ideje drju. Ivanu Tavčarju.

Ob priliki strankinega zbora jugoslovanske socialne demokracije v Ljubljani dne 25. t. m. sem bil opozorjen na Vaš pamflet v »Slov. Narodu« od 15. m. m. Ne zamerite, da nisem takoj utegnil odgovoriti in da naš list nima vedno prostora za take reči. Odgovarjam Vam — seveda ne bogzna kako užaljen, ampak kot politik, ki se čuti živega in zdravega, neoskrunjenega po nikaki sinekuri in tantijemah, član majhne, a žive in zdrave slovenske proletarske stranke, nositeljice idej, ki danes bolj in bolj zavladujejo ves kulturni svet.

Na surovosti in osebnosti ni treba, da odgovarjam — za resnega človeka se obsojajo same.

Primerjanje Vaše sposobnosti z mojo je rezultat Vaše velike zadovoljnosti s samim seboj. Taka je seveda za dotičnika vsegdar nepobitna.

Očitate mi, da večkrat motim splošno narodnjaško navdušenje. Deloma imate prav, kedar vidim, da je to navdušenje zaneteno iz demagogije, se uprem. Tako ste tudi ob priliki prašanja slovenske univerze pisali: Kedar smo »k sreči« vsi Slovenci edini pa pride nepoklicani dr. Tuma s svojo posebno »klobaso«. Res je takrat zašumelo po slovenskih gajih: »Dajte nam vseučilišče v Ljubljani!« — a jaz sem kazal na kulturno in moralno nevarnost ter na politične momente. Imel sem prav, akademično mladino, izven strogo klerikalne in boljši del razumništva me je razumel. Moje stališče je bilo za razvoj in dobrobit našega naroda — pravo. Tako bo tudi sedaj. Prepričan sem, da moje žive in zdrave misli prodro tudi pri jugoslovanskem vprašanju.

Kolikor se tiče nestalnosti mojega mišljenja in nasprotno Vašega kremenitega, neomahljivega prepričanja, sklicujem se na ugotovitev drja. Prijatelja (Krsnik in njegova doba), da ste se Vi pri vstopu v politiko priporočali, kot mlad nadebuden mož pri kmečkih županih za izvolitev v deželni zbor Kranjski, s svojim globokim katoliškim prepričanjem — jaz sem vstopil v Goriški deželni zbor na insistentne prošnje drja. Antona Gregorčiča in grofa Alfreda Coroninija in je klerikalni »Primorski List« moj vstop komentiral: »priznavamo njegovo delavnost in sposobnost — a bojimo se ga kot ateista«. Utegnite tudi vedeti, da sem svojo prvo eksistenco izgubil še kot mladenič na denuncijacijo, sedaj visoko čislanega moža, menda Vašega prepričanja, da sem republikanec, a da sem si z lastno močjo brez vsake protekcije priboril to, kar sem.

Sem danes član socialne demokracije, ker vidim edino v njej zastopnico slovenskega ljudstva — dočim je vsa Vaša politika bila do danes politika osebnosti in puhlosti brez idej in dejanj. Ako je slovensko javno življenje padlo na nivo, na katerem je danes, ga bo morala zgodovina slovenske politike karakterizirati z dvemi imeni: dr. Ivan Šusteršič in dr. Ivan Tavčar.

Sicer pa se je jelo svitati. S. L. S. je izločila glavnega demagoga in sebe — Vi priti morate skoro na vrsto — ako Vaša stranka res še živi in ni že davno — omrtvela.

Vaše očitanje, da pišem za Vas nerazumljivo, utegne biti opravičeno. Vi pišete klasično gorenjščino s polnim svojim reproduktivnim talentom, jaz žal bridko čutim, da pišem pod vplivom zapadnih jezikov in ruščine, če tudi stremim emancipirati se oficijelne polugermanizirane naše slovenščine. Mi pa docela zadošča, da me razumejo priprosti slovenski delavci in vsi oni, ki niso preleni premišljati nekoliko težje, včasih celo znanstvene probleme.

Ker mi očitate površnost in duševno beraštvo, pozivljam Vas odkrito na tekmo! Izsujte cvet svojih političnih, socialnih in filozofskih misli, recimo v »Demokraciji« — saj me štejete med »starine«, odgovarjal Vam bom z vso svojo beraško silo.

Ni treba, da spišete kaj izvirnega, saj ne morem kar tako od Vas zahtevati kaj takega. Zadoščala mi bo temeljita študija.

Svoje opazke o »Preporodu« in o sijajnem patriotizmu Vaše narodno-napredne-svobodomiselne okolice — še enkrat pribijam. Vi jih morate v sebeobrambo izrekati za denuncijanstvo — bodi Vam to v edino tolažbo! Moja sodba pa ni osamljena. Vso prostitucijo narodne misli, vse pomanjkanje možate značajnosti, označil je izobražen socijolog ptujega rodu, ki je par let bival med nami ter občeval s priprostim ljudstvom in liberalno vodilno inteligenco z besedami: »vaše slovensko ljudstvo je čudovito zdravo in jako — vaša inteligenca pa je, — da doslovno citiram:

Ne, nečem izgovoriti sramotilnih besedi iz spoštovanja do slovenskega imena.

Dr. Ivan Tavčar roko na srce, jaz vidim narodno idejo v možati akciji — če treba v sebe žrtvovanju — Vi videti jo na samem sebi. Vam je to dovolj!

V Ljubljani, dne 2. januarja 1918.

Dr. H. Tuma.

Deseti strankini zbor.

(Dalje.)

Le iz gospodarskega principa pa pridemo do pravilne rešitve razmerja Italije z jugoslovansko skupino, oprti na realno zgodovino brez primeskov idejologij. Geografična imena in statistika sta dva realna činitelja, katera kažeta, da so Slovenci segali pričetkom srednjega veka severno do Donave, zahodno do solnograških jezer, globoko na Tirolsko in Furlanijo do Tilmenta, brez sledu lastne bojne ali politične organizacije. Slovenci so toraj v teh krajih bili od nekdaj mirno pastirsko-poljedelsko pleme do leta 1848. ko so se oprostili nemških grašćin in robote. Po redko naseljenih alpskih krajih so tekom srednjega veka do okoli XIV. stoletja Bavarci polagoma zasedli obe Avstriji. Solnograško, Tirolsko severni in vzhodni del Koroške in Stajerske; latinski kolonizatorji Furlanije pa so poturjanili med njimi bivajoče Slovence. Slovenci toraj v krajih, kjer prebivajo, nimajo druge opore, nego moderni narodnostni in gospodarski princip.

Kjer Slovenci še danes kompaktno stanujejo je problem jasen, zamota se le v krajih, kjer so se med njimi ustanovila gospodarska mestna središča vsled tujega naseljevanja, po Koroškem, Stajerskem, Kranjskem nemškega, v Primorju laškega. Kranjska je svoja trga in mesta asimilirala tekom zadnje polovice XIX. stoletja, enako Goriška in hrvatski Kvarner. Rapidno Hrvatje napredujejo v Istri, kjer so dosegli že morsko obal. Enako so tudi Nemci v prirodnem razvoju asimilirali Celovec in Beljak. Maribor in Celje sta pod avstrijsko vlado umetno ustvarjena in vzdrževana jezikovna otoka. Za vse enake otoke ali so že slovenski ali laški ali nemški velja načelo socijologa francoza Germana: da je pri mešanih pokrajinah merodajna večina kmečkega prebivalstva, ki kompaktno objemlje mesto in kateremu to služi za gospodarski centrum. **Torej le po prirodnem modernem gospodarskem razvoju bi imeli Slovenci pravico na Gorico in pravico na samoupravo poleg Italijanov v Trstu.**

Jarko razsvetljuje moderno gospodarsko načelo mesto Trst. Dokler v Avstriji ni bilo industrijalizma, dokler je bila Avstrija vezana gospodarsko na Nemško, na Donavo in Labo, toliko časa je bil Trst izključno laški, če tudi je posredoval največ ožjo trgovino na jugu s hrvatsko-slovenskim zaledjem.

Italiji Trst ni služil nikdar ali omejeno le v dobi od 1814. do 1866., ko je Avsrija bila v posesti gorenje Italije in se je Trst vezal v eni in isti državi z gospodarskim in upravnim življenjem severne Italije. Izven te izredne epizode je Trst živel vedno svoje ločeno gospodarsko življenje, nasprotno je bil tekmec benečanskih istrskih mest in pozneje Benetk samih. Ko se je Benečija odtrgala od Avstrije, od leta 1866 naprej, je Trst postal adrijanski emporij, ter prevzel polagoma trgovino notranje Avstrije; z otvoritvijo bohinjsko-turške železnice tudi južne Nemčije. Ako se je Trst v prvem delu te dobe, recimo, iredentiziral, to dejstvo pojasnuje ustanovitev zjedinjene Italije in okoliščina, da se je mnogo italijanskih elementov iz Italije naselilo v Trstu in ker je avstrijska vlada do padca namestnika Depretisa leta 1889. z vso silo skušala osnovati italijansko vladi prijazno stranko in je zato podpirala italijanski element proti slovenskemu. S tem letom prične večje zanimanje Avstrije za Trst, postajale so bolj napete razmere z Italijo, vsled tega pa je vlada opustila očitno favoriziranje Italijanov. Po industrijalizaciji Trsta se je priselilo mnogo slovenskega elementa iz zaledja, da je danes Trst etnografično dve tretjini italijanski in eno tretjino slovenski, in da brez posebnega varstva italijanskega elementa v doglednem času postane popolnoma ustrakvističen. Slovenski element je toraj produkt prirodnega gospodarskega razvoja Trsta in njegove geografične in etnografične lege.

Trst je po svoji legi, odkar je Avstrija odtrgana od Germanije, predpogoj samostojnega gospodarskega življenja avstrijske državne skupine. Vse njega zaledje je izključno slovensko-hrvatsko, je gospodarsko središče tega. Le od tod imajo Slovenci pravico do polnega razvoja v tem mestu in le iz tega stališča Trst ne spada k Italiji ampak k adrijansko-donavski skupini.

Da gre italijanskemu elementu v Trstu polna samovlada se posebej razume.

Ta rešitev je edino pravična, mogoča in jamči za svobodo in ravnovesje na Adriji.

Napačna idejologija in površno znanstvo je skalilo miren in jasen pogled na ta problem. Gotovo je, da Italija tudi z nujno gospodarskega stališča nima nobene pravice na Trst, na Gorico, na Adrijo in Primorje, kakor imajo notranje avstrijske dežele ali že nemške, ali češke, ali poljske ali madjarske, nujno gospodarsko pravico reklamirati prosto pot do Adrije in velikega svetovnega emporija Trst.

Da je Italija stopila v vojno le iz čisto imperijalističnega stališča, končno sama priznava in priznavati morajo to tudi z njo vezani Francozi in Angleži. Celo vojni poročevalec Low, katerega je angleška vlada poslala na soško fronto, končno uvidi: »moramo, ako se vpošteva vse činitelje, končno priznavati, da je stremljenje Italije proti Avstriji še bolj imperijalistično nego ono Nemčije«.

Poljski problem se zdi marsikateremu enostaven in rešen s tem, da so nemška, avstrijska in ruska vlada priznale obstoj nekdanje kongresne Poljske in je Avstrija tudi pripravljena pridružiti kot samoupraven del Galicijo. Vendar pazljivi proučevalec tega vprašanja vidi v poljskem še vedno eno največjih težav za ravnovesje v srednji Evropi. Kakor že omenjeno sta Marks in Engels plastično izrazila svoje gledišče v prilog Velenemčije: »da je ista proti vzhodu kakor izgladana in nedograjena«. Dejanski je po geografični legi res, da bi dobila Nemčija stalno in sigurno mejo proti vzhodu in slovanskemu ljudskemu navalu šelej ob Visli. Ves teritorij med Odro in Visło je posojan z majhnimi in velikimi jezikovnimi otoki, od katerih šteje oni vzhodne Prusije preko milijona Nemcev s središčem v mestu Königsberg s preko 250.000 prebivalci, potomcev starih nemških vitezev in nizozemskih naseljencev, ki so dali jedro in tudi ime pruski državi. Zaman je toraj misliti, da bi Nemčija, dokler še more le migati z mezincem, odstopila te svoje dedne dežele. Brez te pa Poljska nima dostopa do morja, če tudi sega s Kašubi zahodno Gdanska nepretrgano do Nemškega morja. Nasprotno je na meji saškega kraljestva in provincei Branibor sorbski otok okoli 100.000 duš. Na vzhod segajo v poljsko telo Belo- in Malorusi. Galicija je le v zahodnem delu poljska, v večjem delu maloruska. Tudi Avstrija je močno prizadeta po odcepitvi poljske Galicije. Razumemo položaj Poljske bolje, ako se ozremo nazaj v zgodovino. Nje jedro je bilo kompaktno poljsko naseljevanje zahodno ob Visli. Tam se je ustanovila poljska država takrat, ko je na severu v sedanji vzhodni Pruski in naprej proti vzhodu vladalo litvinsko pleme. Poljska je tedaj v prvem početku spadala očitno v srednjo Evropo. V oni dobi je iskala dinastičnih vezi z avstrijskimi knezi in na skonu srednjega veka je malo manjkalo, da se Poljska ni združila z donavsko skupino po isti poti kakor Češka in Madjarska. Šelej s pridobitvijo ruske Ukrajine in v bojih s Turki je jela vršiti vzhodno vlogo, se je odtrgala od srednje Evrope. Sedaj, ko se ima vzpostaviti prvotna zgodovinska Poljska do Visle in Buga, vrača se nje naloga na zapad nazaj, Poljska pade zopet k srednji Evropi in h karpatsko-donavski skupini. V tej realni etnografični in gospodarski okoliščini je rešitev poljskega problema. Reši se le, ako se nova poljska samovladna skupina spoji ali z Nemčijo ali pa se priklopi adrijansko-donavsko-sudetski skupini. (Dalje prih.)

Politični pregled.

= **Avstro-Ogrska in mirovna pogajanja.** Oficiozno glasilo vnanjega ministrstva, »Wiener Allgemeine Zeitung«, poudarja, da je incident v Brestu Litovskem zaenkrat le formalnega značaja. Predlog, naj se pogajanja premeste, ne pomeni prekinjenja pogajanj. Ne da se tajiti, da potrebujemo miru z Rusijo, a vsaj ravno tako potrebuje mir tudi Rusija. Tega dejstva ne smemo pozabiti. Pretiran optimizem je ravno tako malo umesten, kakor neomejen pesimizem.

= **Mirovna pogajanja ogrožena.** Glede nadaljevanja mirovnih pogajanj so se nenadoma pojavile težkoče. Ruska vlada je po svojih pooblaščencih nepričakovano stavila predlog, naj se mirovna pogajanja nadaljujejo na nevtralnih tleh — v Stockholmu. Kaj je rusko vlado napotilo k temu predlogu, še ni znano; znano je le, da so pooblaščenci centralnih držav ruski predlog odklonili, češ, da bi bila pogajanja vsled premestitve otežkočena. Brez dvoma pa se centralne države boje vplivanja zapadnih držav na potek mirovnih pogajanj. V dosedanjih pogajanjih se je bilo posrečilo, izravnati sporne zadeve med obema skupinama; odprto pa je ostalo vprašanje, kaj naj se zgodi z ozemljem, zasedenem po nasprotniku. Obe skupini sta priznali načelo samoodločevanja narodov. Rusi pa so zahtevali tudi, da se umaknejo vojaške čete iz onih ozemelj, ker bi sicer ne bila podana garancija za svobodno ljudsko glasovanje. Centralne države so sicer obljubile, da se na ljudsko glasovanje nikakor ne bo vplivalo, vendar pa so odklonile zahtevo, naj se čete pred glasovanjem umaknejo. Ker se nasprotja niso dala takoj izravnati, so se pogajanja začasno prekinila. Težko je najti mest za sporazum, a če je centralnim državam resno na tem, da se zlomi železni obroč, ki nas oklepa, in da se ustvari trajno dobro razmerje z Rusijo, potem se mora najti most za sporazum. Če pa so v Berlinu in na Dunaju mnenja, da je vojaški položaj tako ugoden, da se lahko naslanjajo na odločitev orožja, potem je skoraj gotovo, da se bodo mirovna pogajanja ob teh spornih točkah razbila. Vsekakor je v mirovnih pogajanjih nastala nevarna kriza.

= **Grof Hertling o krizi v mirovnih pogajanjih.** V glavnem odboru nemškega državnega zbora je državni kancler grof Hertling glede mirovnih pogajanj z Rusijo izjavil: Ruska vlada predlaga, naj se pogajanja premeste iz Bresta Litovskega v Stockholm. Ne glede na to, da ne moremo dopustiti, da bi nam Rusi predpisavali, kje naj se nadaljujejo pogajanja, opozarjam, da bi premestitev v Stockholm bila združena z izrednimi ovirami. Opozarjam samo na težazo direktne zveze, katera je med pooblaščenci in njihovimi vladami neobhodno potrebna. Sedanje zveze iz Brest-Litovskega funkcionirajo dobro. Že ta okolnost govori za to, da moramo odkloniti ruski predlog. K temu pa bi prišle še spletke entente, ki bi sejala nezaupanje in razdor med ruskimi in našimi zastopniki. Naročil sem vsled tega državnemu tajniku Kühlmannu, da ruski predlog odkloni. Med tem so prišli v Brest-Litovsk tudi pooblaščenci Ukrajine, s katerimi se bomo mirno pogajali. Iz Petrograda se nadalje javlja, da ruska vlada ne soglaša s točkama 1 in 2 naših predlogov. Ti dve točki se tičeta modalitet izpraznitve ozemelj in ljudskega glasovanja. V ruskem časopisju se nam očita, da se

hočemo s tem na ilojalen način izogniti izpolnitvi obljube glede samoodločevanja narodov. Ta očitek odklanjam. Naš sklep temelji na praktičnih pomislekih. Mislim, da lahko mirno čakamo na rešitev tega vprašanja. Mi se opiramo na naš trdni položaj, na naše lojalno mišljenje in na našo pravico. — Nadaljnje posvetovanje glavnega odbora se je odložilo na soboto.

= **Proti separatnemu miru.** V stockholmskem »Ljudskem domu« je bil na novega leta dan velik delavski shod. Ta shod imenuje list »Socialdemocraten« kot uvod za akcijo, ki naj zbere internacionalo proti separatnemu miru. Glavni govornik je opisoval nevarnosti separatnega miru za socialno demokracijo. Velike mase naj zato dvignejo svoj glas in naj prisilijo svoje vlade, da te razmotrivajo možnost za mir s sporazumom. Stockholmski zaupnik boljševikov Johanson je izjavil, da separatni mir ni niti nevarnost za Rusijo niti za Švedsko. Dalje je dejal, da ne veruje, da se stvori internacionala. Separatni mir zlomi predrznost zapadnih vlasti in jih prisili, da sklenejo mir. Svoj govor je zaključil z živio klici na mir.

= **Orlando o mirovnih predlogih.** V tajnih sejah italijanskega senata se je razpravljalo v prvi vrsti o mirovnih pogajanjih v Brestu Litovskem. V javni seji je govoril med drugimi ministrski predsednik Orlando. Kar se tiče zasedenega ozemlja v Benečiji — je rekel ministrski predsednik — bo vlada vse potrebno ukrenila, da se pomaga prizadetemu prebivalstvu. Italijanska armada tvori desno krilo enotne vojske zaveznikov. Italija bo storila svojo dolžnost, da se uveljavi enotna volja aliirancev. Glede pogajanj med boljševiki in centralnimi državami mora Italija zelo delikatno postopati, ker se mora ententa v tem pogledu šele sporazumeti. Orlando je mnenja, da je nastop centralnih držav manever, ki ima namen, da vzdrži dobro razpoloženje njihovih narodov, nasprotno pa da razočara in zmede javno mnenje v ententinih državah. Centralne države nastopajo kot zaščitnice miru in hočejo vzbuditi mnenje, da je le trdosrčnost entente proti sklepu miru. Temu nasproti ugotavlja Orlando, da le ententa stremi po praničnem in trajnem miru, sklenjenem na podlagi jasnih in lojalnih pogodeb. Poziv centralnih držav, je izvajal nadalje Orlando, se je izvršil na čuden način. Italija naj bi se udeležila razprav, ki se vrše med centralnimi državami in vlado, katero ententa ne priznava in jo priznati ne more, dokler se ni sestala konstituanta in dokler zanikajo njeno oblast znatni deli ruske države. Orlando hagiaša stvarno le tri točke, namreč vpostavitev dežel, ki so vsled vojne izgubile svojo neodvisnost; vrnitev zasedenih ozemelj oziroma odpoved aneksijam in rež m onih narodov, ki le proti svoji volji pripadalo njihovim državam. Glede zadnje točke tudi boljševiki ne soglašajo s predlogi centralnih držav. Centralne države da zavzemajo zlasti glede italijanskih in francoskih aspiracij naravnost odklanjajoče stališče. Če bi se sprejel status quo, bi bila to po tolikem prelivanju krvi razž litev človestva. Glede priznanja politične neodvisnosti onim državam, ki so jo zgubile, opozarja Orlando, da so se rabile dvoumne besede in se n so zagotovile tudi gospodarska neodvisnost in nedotakljivost onih držav. Glede vprašanja aneksij da ni izključeno, da bi centralne države aneksije zahtevale, opirajoč se na izsiljene izraze ljudske volje v zasedenih ozemljih. Kratko rečeno — končal je Orlando — opravičeno je mnenje, da ni iskrene volje za mir, marveč je to le nova oblika zavratne ofenzive, da bi se zanesel razpor v vrste aliirancev. Mir je velika, sveta stvar, a ententa ne more želeti miru, ki ničesar ne da in vse zahteva. Iz ljubezni do pravega miru protestira torej proti poskusu, da se mirovna ideja zlorabi kot zavratno vojno sredstvo. — Pri glasovanju je potem senat odobril proračunski provizorij.

= **Sporazum med Rusijo in Ukrajino.** Petrograška agentura poroča: Ker so oficijelni zastopniki ukrajinske rade izjavili, da je Ukrajina pripravljena pričeti pogajanja, da se doseže sporazum s sovjetom ljudskih komisarjev, in ker se sovjet želi izogniti vojni z ukrajinsko rado, smatra sovjet ljudskih komisarjev za umestno, da se pričnо z rado pogajanja o spornih vprašanjih. Sovjet ljudskih komisarjev predlaga torej radi, naj se pričnо pogajanja za sporazumljenje. Pogajanja naj se vrše v Smolenku ali Vitebsku.

= **Nove volitve na Španskem.** Agence Havas poroča: Kralj je podpisal naredbo, s katero se razpusti zbornica. Nove volitve se vrše 17. februarja.

= **General Sarrail se vrnil v Francijo.** Kakor pariški listi poročajo, je general Sarrail dospel včeraj v Montauban. Pariškim žurnalistom, ki so ga obiskali, je Sarrail izjavil, da nima nikakih načrtov za bodočnost. Sicer pa je general odklonil vsako pojasnilo glede svojega odstopa.

Dnevne beležke.

— **Zanimivo priznanje.** Dr. Lovro Pogačnik je med drugim na shodu na Vrhniki (glej Slovenec od 5. jan. 1918) povedal tudi to-le: »Ne samo pri železnicah, pri sodnijah, pri vladi, pri c. kr. okrajnih glavarstvih, pri šolah so hoteli vpeljati nemški uradni jezik. To je taka nesramnost, da moramo na ves glas govoriti, da v Avstriji tega nikomur ne dovoljujemo. Stürgkh je imel že cesarsko naredbo spisano, da bi jo drugi dan izpeljal; danpoprej gapajeFritzAdlerustrelil. Wolf je bil tako neumen, da nam je to povedal«. — Prosimo, da si naši čitatelji to priznanje zapomnijo.

— **Še iz govora** dr. Lovra Pogačnika na Vrhniki: »Dekleta, kadar bo prišel fant in vas bo snubil, ga vprašajte, če je Jugoslovan«. — Na Vrhniki so se možile namreč celo z Madjari, drugod pa tudi... Ker je ljubezen dosedaj še internacionalna. Od 30. maja 1917 pa — ?! Dekleta pozor!

— **Pogorela** je včeraj zjutraj ob pol 7. avtogaraža na dvorišču ljubljanske obrtne šole.

— **Trgovec Grobelnik** v Ljubljani je kupil vilo Wettachovo na Bleiweisovi cesti za 150.000 kron.

— **Iz Tržiča. Klerikalni konsum.** Precej let je že, odkar so klerikalci pod vodstvom Papova imeli svoje konsumno društvo. Vsled izbornega gospodarstva so prišli na kant. Boben je zapel in mnogi Tržičanje ter mnogi Križanje — filialko je imel ta klerikalni konsum tudi v Križih — so morali plačevati za neredno klerikalno gospodarstvo. Po tem žalostnem polomu so se razredno zavedni delavci v Tržiču in Križih pridružili »Kons. društvu za Ljubljano in okolico«, ki je ustanovilo prodajalno v Tržiču. To društvo je dobro. Zlasti v času vojne je pokazalo, da je res prava dobrota za delavce. In v obilnem številu so se ga delavci oklenili. To pa boli — klerikalce. In kaj delajo? V dobi, ko po eni plati kot Jugoslovani vpijejo za slogo, hočejo v Tržiču složno gospodarsko delo razdirati! Snujejo — — »klerikalnikonsum! — No, uspehov ne bo več kot za časa — Papova!

— **Zagorje ob Savi.** Dne 3. t. m. ob 4. zjutraj se je pripetila v kisovškem rovu smrtna nezgoda. Rudarja Hribovšek Jakob in Roter Jožef sta pobirala ostanke premoga. V tem je popustilo oporno lesovje in rov se je na dotičnem mestu sesedel. Hribovšek je mrtev, Rotar pa ranjen in prestrašen. Hribovšek je bil član strokovne organizacije. Take nezgode se dogajajo zaraditega večkrat, ker delavce preveč priganjajo. Ta pripomba naj velja tudi rudniškemu uradu, kadar pride centrala trboveljske premogokopne družbe s trditvijo, da delajo rudarji pasivno resistenco; zakaj, če bi jo delali, ne bi se dogajale take nesreče.

— **Hrastnik.** V četrtek, dne 3. t. m. so prišli nekje od sv. Jederta trije fantje, med njimi dva rudarska invalida, ki sta na Pruskem ponesrečila. Kazali so samokres in ogrožali ž njim že v gostilni Senica gostilničarja. Proti večeru so napadli hlapca trgovine Bauerheim, ki se je peljal domov. Pri hiši obratnega vodje gospoda Vrolca, so se postavili s palicami v vrsto in so vsakega mirno mimoidočega pretepli, tako tudi gosp. obratnega vodjo Drolea. Ranili so ga precej občutno po obrazu. Bili so tujci; kajti med našim delavstvom se ni še nikdar pripetil tak napad. Naravnost obsojanja vredno je tako surovo početjanje, ki gotovo škoduje ugledu delavstva. Zlobneže je vojaška patrulja aretirala.

— **Iz časa pomanjkanja tobaka.** Glavnemu založniku tobaka v Celovcu Peharcu so ukradli na kolodvoru za 4000 kron tobaka.

— **Tragična smrt begunca.** Stražnojster v pokoju, Anton Rubež, ki je bil zapustil ob izbruhu vojne z Italijo Gorico in se bil preselil v Trst, je odpotoval te dni v Gorico, da ogleda svojo hišo. Na vrtu je našel ročno granato. Pobral jo je, da bi jo oddal policiji. Pri tem je granata eksplodirala. Rubež je bil takoj mrtev.

— **Oddaja sena in slame.** Deželno mesto za krmila bo dobilo v bližnjem času od vojaške uprave 10.000 q sena in slame za razdelitev med najpotrebnejše naročnike. Cena sena še ni znana, utegne pa znašati z vsemi stroški vred do 30 K in za slamo do 20 K. Naročila za seno in slamo je predložiti potom županstva do 15. januarja na imenovani urad in je poslati ob enem znesek računa kot predplačilo proti poznejšemu obračunu. Naročniki naj tudi izjavijo, če so pripravljeni sprejeti namesto sena slamo, ker se vojaška uprava glede krme nič ne veže in nam ni znano, koliko imamo dobiti sena in koliko slame. Krma se bo oddajala na deželo le v celih vagonih in naj se naročniki po tem ravnajo. Vagon drži povprek po 50 q sena in 40 q slame. Za kakovost blaga ne prevzame deželno mesto za krmila nikake odgovornosti.

Vojna.

Dunaj 5 januarja. (Kor. urad) Uradno se razglaša: Na ruski fronti premirje. — Italijansko bojišče: Bojno delovanje je bilo omejeno na artiljerij ki ogenj — Šef generalnega štaba.

Berlin 5 januarja. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Na flanderski fronti vzhodno Yperna v posameznih odsekih med Scarpo in Sommo ter v pokrajini Avocourt so se razvili živahni topovski boji. Na ostalih delih fronte je bila artilerijska delavnost omejena na zapiralni ogenj. Vzhodno Butte courta je izvidno podjetje imelo popolen uspeh; ujeli smo lepo število Angležev — Na italijanskem bojišču med Brento in Montellom topovski ogenj. Na macedonski fronti nič posebnega. Na ruski fronti nič novega. — Pl. Ludendorff

Dunaj 6. januarja. (Kor. urad) Uradno se razglaša: Na ruski fronti premirje. — Italijansko bojišče: Na visoki planoti asiaški, v ozemlju Monte Asolone, Monte Tomba in Montello od časa do časa artiljerijski ogenj. — Šef generalnega štaba.

Berlin 6. januarja. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Na flanderski fronti slaboten artiljerijski ogenj, ki je na raznih točkah postal živahnejši vsled bojev izvidnih oddelkov. Francoske smuke v Champagni smo v bližnjem boju zavrnili. Vsled uspešnih podjetij pri Yuvincourtu in severno Avocourta smo ujeli znatno število Francozov in uplenili nekoliko strojnih pušk. V gozdu Ailly so skušali Francozi dvakrat brez uspeha vdreti v naše jarke. V zračnih bojih smo zadnje dva dni sestrelili 15 sovražnih letal in privezne balone. — Na italijanskem bojišču na obeh straneh Brente, v ozemlju Monte Tomba in Montello topovski ogenj. — Pl. Ludendorff.

Aprovizacija.

S seje aprovizačnega odseka. Prihodnji teden se bo razdeljevalo na močne izkaznice po ¼ kg kaše in ¼ kg ješprenja. Za to razdelitvijo bo mestna aprovizacija razdeljevala po ½ kg moke za kuho na osebo. Kakor danes razmere kažejo, se potem skoraj gotovo ne bo moglo več razdeljevati moke za kuho. Pekarija Trček je imela danes na svoji prodajalnici nabit napis, češ da se nipekelkruh, kerjezmanjkalomoke. Na ta način je hotela pekarija zvrniti krivdo na mestno aprovizacijo, da zato ni kruha, ker moka ni bila nakazana. Umljivo je, da so bili odjemalci ozlovoljeni, ker so naenkrat ostali brez kruha. Zato naj bo konštatirano: Pekom je bila nakazana moka v četrtek dopoldne in so jo tudi vsi dobili. Peki so dobili nakazano pšenično moko in koruzno moko. Pšenično moko so lahko takoj prevzeli v skladišču, dočim dobe koruzno moko čez nekaj dni. Izrecno se je vsem pekom naročilo, da morajo, dokler ne pride koruzna moka, peči kruh iz same pšenične moke. Iz navedenega sledi, da je le na strani onega peka krivda, ki ni pripravil za svoje stranke v pravem času kruha. Sicer bo pa to zadevo mestna aprovizacija natančno preiskala in krivce kaznovala. Občinstvo se pa opozarja, da takoj naznani mestni aprovizaciji vsak slučaj, če bi bilo prikrajšano pri prejemanju kruha. Dovozprašičev je zelo majhen, vsled tega zelo trpi razdeljevanje špeha. Mestna aprovizacija pri najboljši volji ne more razdeliti več špeha, če je tako minimalen dovoz prašičev. Pretekle tedne se je nekaterim strankam v mestni aprovizaciji razdelilo pršutarje, to so prašiči brez vsakega špeha. Tudi pršutarjev mestna aprovizacija ne more več razdeljevati vsled slabega dovoza, in ker ima komaj za trg dovolj prašičjega mesa na razpolago. Zato naj stranke ne hodijo več v aprovizacijski urad izpraševat, ali morejo dobiti pršutarje, ker se jim iz opisanih razlogov ne more ustreči. Tudi one stranke, ki so že dobile številke in so bile priglašene, da dobe pršutarje, jih ne morejo dobiti. Čevlji z lesenimi podplati à 12 kron se še nadalje razdeljujejo ravnim posłom. Zglasitve sprejema aprovizačni urad vsaki dan od 2. do 4.

Prekajeno meso na rumene izkaznice D dobe stranke v ponedeljek, dne 7. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: Od 1. do pol 2. št. 1 do 200, od pol 2. do 2. št. 201 do 400, od 2. do pol 3. št. 401 do konca. — 1 oseba dobi pol kg, 2 in 3 osebe 1 kg, 4 in 5 oseb 1 in pol kg, 6 in več oseb 2 kg. — Kilogram stane 4 krone.

Prekajeno meso za uradniške skupine. Uradniške skupine prejmejo prekajeno meso v ponedeljek, dne 7. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: Prva uradniška skupina od pol 3. do 3. št. 1 do 200, od 3. do pol 4. št. 201 do konca. — Druga uradniška skupina od pol 4. do 4. — Tretja uradniška skupina od 4. do pol 5. — Četrta uradniška skupina od pol 5. do 5. — 1 oseba dobi pol kg, 2 in 3 osebe 1 kg, 4 in 5 oseb 1 in pol kg, 6 in več oseb 2 kg. — Kilogram stane 4 krone.

Kislo zelje na rumene izkaznice D dobe stranke v torek 8. t. m. popoldne pri Jakiču na Mrju. Določen je ta-le red: od 2 do pol 3. štev 1 do 100, od pol 3 do 3 št 101 do 200, od 3 do pol 4 št. 201 do 300, od pol 4 do 4 št. 301 do 400 od 4 do pol 5 št. 401 do 500, od pol 5 do 5 št. 501 do konca. Vsaka oseba dobi 1 kg kilogram stane 80 vin.

Zadnje vesti.

SODRUG PERNERSTORFER UMRL.

Dunaj 6. januarja. (Kor. urad.) Socialno demokratični državni poslanec in podpredsednik avstrijske poslanske zbornice profesor Engelbert Pernerstorfer je danes umrl. Star je bil 68 let.

Nadaljevanje pogajanj v Brestu Litovskem.

Dunaj, 5. januarja. Korespondenčni urad poroča iz Bresta Litovskega: Na včerajšnjo brzojavko predsedniku ruske mirovne delegacije so zastopniki četverozveze prejeli danes iz Petrograda brzojavno obvestilo, da bo ruska delegacija skupaj z ljudskim komisarjem za vnanje zadeve, Trockim, dne 5. januarja odpotovala v Brest-Litovsk.

Berlin, 5. januarja. V glavnem odboru nemškega državnega zbora je državni tajnik Von dem Bussche podal naslednjo izjavo: Državni kancler je včeraj zavrnil očitek ruskega časopisja, da se hočemo na nelojalen način izogniti naš ioobljubi glede samoodločevanja narodov. V zvezi s to izjavo konstatiram po naročilu državnega kanclerja: **Stališče državnega kanclerja o pravici samoodločevanja narodov ostane nespremenjeno,** a to stališče se ne sme tlomačiti le po interesih entente. V nevtralnem časopisju objavljeno poročilo, da so ruski delegati nemški predlog z dne 28. decembra kot »indiskutabel« zavrnili, je neresnično. uRski delegati so izrazili sicer svoje pomisleke o nemški zahtevi, izjavili pa so izrecno, da se strinjajo z nasvetom, naj se o tej formulaciji skuša v posebni komisiji doseči soglasje. Z ruskimi delegati smo se dogovorili, naj se o spornih točkah dne 5. januarja v Brestu Litovskem dalje razpravlja. Sporazumno z nami so v teh okolnostih naši zavezniki odklonili ruski predlog glede izpremembe kraja pogajanj. Med tem pa je iz Petrograda dospela sinoči naslednja brzojavka: »Gospodom predsednikom četverozveznih držav: Preložitev pogajanj na nevtralna tla odgovarja sedanjemu stanju razprav. Z ozirom na dohod Vaših delegacij v prejšnji kraj pogajanj bodo naši delegati skupno z ljudskim komisarjem za vnanje zadeve, Trockim, odpotovali jutri v Brest-Litovsk v prepričanju, da ne bo težko doseči sporazumljenje glede preložitve pogajanj na nevtralna tla. Ruska delegacija«. — V tem času se je s pooblaščenimi zastopniki Ukrajine na zadovoljiv način že razpravljalo. Nadaljnjih pojasnil vlada danes še ne more podati.

Amsterdam, 6. januarja Petrograški dopisnik londonskega lista „Daily Telegraph“ poroča: Gotovo je, da boljševiki sedaj priznavajo, da so se pogajanja v Brestu Litovskem ponesrečila in da nemški mirovni predlogi niso primerna podlaga, na kateri bi Rusija mogla skleniti mir. Ko pa je Kamenjev v sovjetu izjavil, da so pogoji nesprejemljivi, dvignili so se zastopniki armade in izjavili, da se vojaki ne bodo dalje bojevali in da se tudi ne morejo dalje bojevati.

Izmenjava ujetnikov.

Berlin 5. januarja. V glavnem odboru državnega zbora je zastopnik vojnega ministrstva izjavil, da so nemški delegati v Petrogradu dobili navodilo, naj čimprej doženejo vprašanje izmenjave ujetnikov. Glede vojnih ujetnikov se namerava izmenjati najprej bolnike in za službo nesposobne, potem starejše moštvo in rodbinske očete. Poznejša izmenjava se bo vršila glava za glavo. Nemčija ima trinajstkrat več ruskih ujetnikov kakor Rusija nemških.

Iz nemškega državnega zbora.

Berlin 6. januarja. V glavnem odboru nemškega državnega zbora je po izjavi državnega tajnika Von der Bussche predsednik predlagal, naj se razprava o političnem položaju prekine, ker je to v sedanjem trenutku umestno. Vodilji obeh socialno demokratičnih frakcij so temu ugovarjali ter povdarjali, naj državni zbor pred vsem svetom izreče, da odklanja nasilstva ter stremi po sporazumu narodov v smislu odgovora državnega zbora na papeževo mirovno noto. Glavni odbor je z veliko večino sklenil, naj se politična razmotrivanja prekinejo. Razprava se bo najbrže v torek nadaljevala.

Listnica uredništva.

Idrija: Takih izjav ne moremo priobčevati, pač pa je uredništvo lahko upošteva, kolikor je to v interesu stranke in socializma. To je interna zadeva.

Tiskovni sklad za „Naprej“.

Za tiskovni sklad „Naprej“ je nabrala na silvestrov večer sodružica Malovrhova v Hrastniku K 21·22 sodrug Anton Vrčon je poslal K 10—. Skupaj K 31·22 Lepa hvala!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Josip Petejan.
Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani.

Vojakom na fronti in v zaledju

prodaja založba „Napreja“ knjige in brošure 30% ceneje. Naročila sprejema uprava „Napreja“ v Ljub.

MOJZES ALI DARVIN?
SOLSKO VPRAŠANJE
SPISAL DR. A. DODEL
CENA 70 VINARJEV
DOBI SE V ZALOŽBI „NAPREJA“
:-: V LJUBLJANI :-:

Učiteljska tiskarna
registrovana zadruga z omejeno zavezo.
Ljubljana Frančiškanska ul. 6,
Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.
Letne zaključke
Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.
Stereotipija. Litografija.

Najbolj zanimiv in najboljši slov. ilustrovani tednik so:
TEDENSKE SLIKE
ki priobčujejo vsak teden **mnogo zanimivih slik z bojišč** in o drugih važnih aktualnih domačih in tujih dogodkih, ter obilo zanimivega čtiva: pesmi, povesti, **jako zanimiv, lep detektivski roman,** poučne članke in črtice iz gospodinjstva, zdravstva, vzgojeslovja, tehnike in sploh vseh strok poljudnega znanstva.
„TEDENSKE SLIKE“ so nepolitičen in nestrankarski ilustrovan tednik, ki je posvečen le zabavi in pouku.
„TEDENSKE SLIKE“ bi naj imela naročene vsaka rodbina, vsaka gostilna, kavarna, vsako društvo itd. Zahtevajte „TEDENSKE SLIKE“ povsod in pridobivajte naročnikov.
„TEDENSKE SLIKE“ stanejo četrt leta K 3·80 pol leta K 7·50 in celo leto 15·— K. Naročite si „TEDENSKE SLIKE“ takoj!
Pošljite nam svoj naslov in pošljemo Vam 1 številko „TEDENSKE SLIKE“ zastonj in poštnine prosto na ogled.
Upravništvo lista „TEDENSKE SLIKE“
Ljubljana, Frančiškanska ulica 10/I.